

Odešla unitářka ve věku 102 let

V úterý 24. jedna jsme se rozloučili se sestrou MARÍ VENTRUBOVOU, maminkou bratra Ventruby, který po léta vede v brněnské obci unitářskou knihovnu. Sestra Marie Ventrubová zemřela ve skutečně vzácném, požehnaném věku 102 let.

Narodila se 3. července 1904 v podřípském kraji v malé chmelařské vesničce Lounky u Roudnice. Její otec Václav Bech byl významným hudebním pedagogem. Jako profesor konzervatoře působil před první světovou válkou ve Varšavě a Petrohradě. Zde Marie začala navštěvovat školu a do rodných Lounek jezdila s rodiči a bratrem na prázdniny. Události v Rusku připravily rodinu o celé jmění, Bechovi začínali znovu. Za války, Václav Bech jako ruský občan se musel hlásit na úřadech, nesměl vykonávat svoje povolání a živil se prací na statku. Po válce zakotvil jako pedagog na Státní hudební konzervatoři v Brně, kde působil až do své smrti v roce 1936.

Po studiu dvouleté obchodní akademie začala Marie pracovat na poště jako telefonistka. Žila neustále v prostředí hudebních umělců, ráda zpívala. Manžel, nadaný hudebník se s ní seznámil jako s dcerou svého profesora. Manžel Julius Ventruba navštěvoval v Brně přednášky Dr. N. F. Čapka a v 30. letech se Ventrubovi stali aktivními unitáři, zakladateli brněnské obce. Sestra Marie se dobře znala s duchovními bratrem N. F. Čapkem, Dr. Karlem Hašplem a dalšími. V době druhé světové války vodila své dva synky do Nedělní unitářské školy u sestry Magdy Doležalové, kde tehdy působil také br. Miloš Mikota. Brněnská obec byla jejich druhým domovem a ostrůvkem moudrosti a míru uprostřed válečných hrůz a nejistoty. Sestra Ventrubová pro děti Nedělní školy připravovala různá překvapení a pohoštění společně se sestrou Doležalovou. Unitářství v Brně byla rodinná záležitost, členové společně slavili svátky a různá osobní i unitářská výročí. Mnohým pomohlo přežít válečné útrapy v dobrém duševním zdraví a dodávalo chuť do života v dobách beznaděje.

Po dlouholeté úřednické práci odešla sestra Marie Ventrubová v roce 1966 do důchodu. Vždy se obětavě starala o rodinu, byla typickou pečlivou maminkou, dbalou o zdraví a dobrou pohodu svých blízkých. Ráda četla, zpívala národní písně, besedovala s lidmi a chodila na vycházky do přírody. Oblíbila si zvláště krásné okolí Líšně a Bílovic, kde se setkávala s bílovickou unitářkou Boženou Neumannovou, druhou ženou básníka S. K. Neumanna. Žila obklopena láskou a dnes tolik vzácnou shodou v rodině.

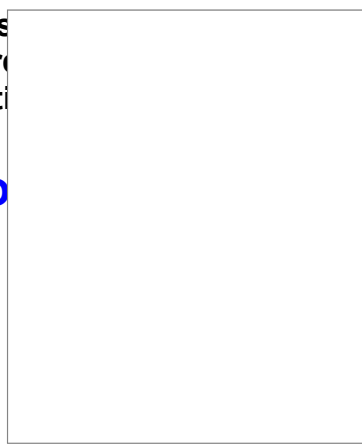
Dožila se dospělosti svých dvou vnuků i čtyř pravnoučat a s velikou radostí i narození a první léta života praprapravnučky Terešky. Zemřela tiše po přibývajících zdravotních obtížích 18. ledna 2006.

Na smutečním oznámení o odchodu sestry Ventrubové je citát z Tacita:

**„Cokoliv jsme na Tobě milovali
a čemukoliv jsme s
trvá a potrvá v sr
a ve věčnosti**

Rudolf Steiner:

Antroposofické utváření spo
(Anthroposophische Gemeinschaftsbildung)

Devět přednášek a dva proslovy, leden - březen 1923

...Antroposofie všude začíná s vědou, své představy oživuje umělecky a končí náboženským prohloubením; začíná s tím, co může postihnout hlava, potom přistupuje k tomu, co může nejobsáhleji utvářet slovo a končí tím, co prostupuje srdce teplem a dává srdci jistotu, aby se lidská duše mohla ve všech dobách najít ve své vlastní domovině, v duchovní říši. Takto se máme cestou antroposofie učit vycházet z poznání, pozvedat se k umění a končit v náboženské vroucnosti.

...V podstatě nemá být antroposofie ničím jiným než onou sofíí, to znamená oním obsahem vědomí, oním vnitřním prožitkem v lidském duševním rozpoložení, jež člověka činí úplně člověkem. Nikoli „moudrost o člověku“ je správnou interpretací slova antroposofie, nýbrž „vědomí jeho lidství“.

...Křesťanství není dokončeno, křesťanství je veliké právě tím, že jednotlivé vývojové impulsy lidstva musí postupně prostoupit tento impuls Kristův. Člověk se musí naučit s Kristem jasně myslet, s Kristem být svobodnou bytostí, protože jinak to, co pro něho přešlo z nadsmyslového světa do smyslového, nevnímá správně v souvislosti s nadsmyslovým světem.

...Člověk může správně stát ve světě jen tehdy, když duch v něm správně nalézá ducha mimo něj, Ducha, jenž pro staré lidstvo žil na druhé straně smrti, může si lidstvo přítomnosti přivlastnit jen tehdy, je-li člověk současně ozařován a osvětčován tím, co jakožto Kristus sestoupilo z oněch světů, z nichž do lidského života mezi zrozením a smrtí sestoupila racionalita a intelektualita a svoboda.

Moudrost o člověku

(antroposofie) jako přístup a cesta

Vracím se v mysli k přednášce pana faráře Tomáše Boňka pro Obec unitářů z 20. 1. '06. Pojednávála především o životní dráze učence, myslitele, reformátora širokého záběru Rudolfa Steinera. O jeho myšlenkovém zrání v jehož závěrečné fázi se dostal od teosofie k antroposofii. R. S. pojímá každou lidskou bytost jako jedinečnou individualitu s potřebou vlastního harmonického duchovního, duševního a tělesného rozvoje. Svůj přístup k lidským bytostem, zakládá na jejich jedinečnosti, neboť člověk se uvědoměním svého „já“, a tedy vědomým volným konáním řadí mimo příslušníky zvířecích druhů. Dle Steinera, sice jsou zvířata schopna smyslových prožitků, nikoliv však uvědomělého volného chování. Jistě mu neušel ani citový život zvířat, ale vědomě se asi nechtěl zabývat podobností s člověkem. Pudy, dle Steinerovy antroposofie, se řídí chování jednotlivých druhů zvířat. Odlišností a psychologíí různých druhů a jedinců zvířat se nezabývá, spokojuje se postavením ostré hranice mezi zvířata a člověka.

Krása a harmonie, celostní vnímání rozvíjející fantazii, je cestou k vnímání přírody. Umění je důležitou výchovnou složkou spolu s rukodělnou prací od útlého věku do dospělosti. Fenomeny jako vlastní cesta poznávání, tedy nejdříve podle toho, jak se věci jeví a teprve potom krok za krokem poznávání souvislostí a nakonec zákonitostí.

Člověk má žít v souznění s ostatními lidskými i mimolidskými bytostmi, rostlinami i celým vesmírným majestátem. Jeho jedinečnost (uvědomělé „Já“) jej zavazuje k lásce k bližnímu v Kristově smyslu. Jednání lidí mezi sebou má být založeno na vzájemné

spolupráci, skromnosti, připravenosti pomáhat komukoliv, laskavém empatickém přístupu ke každému člověku a, jak vlastně ani jinak není možné, na neustálé sebevýchově a trpělivosti s vlastnostmi a projevy bližních. Nejmarkantněji se duchovní filosofický odkaz R. S. dnes projevuje v pedagogice, kterou pod názvem „waldorfská“ založil.

Pan farář Boněk se zmiňoval také o soudobých úspěších lékařství, jež je jako alternativní provozováno zejména v Německu. Domnívám se, že i v jiných oblastech lidské činnosti zůstal tvůrčí duch tak vynikající osobnosti jako byl R. S. s námi. Sdělím zde něco o waldorfských školách, protože jsem pedagožka a školství (výchova a vzdělávání) je oblast, které alespoň částečně rozumím, (byť si čím dál více uvědomuji rozsah a složitost školství a pedagogiky vůbec, a jen malý rozsah, který jedinec může pojmout).

Waldorfské školy jsou založeny na antroposofickém přístupu k žákům. Jsou zakládány zdola, tedy z iniciativy rodičů a rodiče spolu s učiteli mají velkou pravomoc. Jsou svobodné, tedy nezávislé na státu. Vychovávají svobodného člověka dle jeho potřeb rozvoje, nikoliv „služebníka“ jakéhokoli systému (státního, podnikového, náboženského, ideologického aj.). Už z toho je zřejmé, že je nestrpí na svém území žádný totalitní režim.

Hlavním činitelem ve škole je učitel. Nesmírně vzdělaný člověk, nadaný empatií a láskou ke každému svěřenému dítěti. Třídní učitel postupuje se svou třídou po celou dobu povinné školní docházky. Mívá ve třídě 25 až 30 dětí. V utváření výuky má velkou pravomoc a trvale se radí s rodiči. Rodiče mají nejen spolu s učiteli i hospodářskou pravomoc a morální povinnost pořádat řadu školních kulturních akcí, např. i každoroční sportovní olympiádu, jarmarky, besídky, ale i vybavovat, ba i vyzdobit, vymalovat, uklidit školu. Jsou průběžně informováni co a jak se děti učí a dostávají stále informace o svém dítěti. Waldorfské školy jsou jednotné, tedy pro všechny děti, i pro handicapované. Vady bránící v učení, jako jsou neurózy a lehké mozkové dysfunkce obvykle během docházky buď úplně vymizí, nebo se hodně zmírní.

Waldorfská škola je školou bez stresu, pro chudé i bohaté, pro velmi nadané i méně nadané. Trvá 12 až 13 let. V posledních ročnících je diferenciací, žáci buď získají výuční list, nebo maturitu a mohou pokračovat vysokoškolským vzděláním. Nejlépe je, když malé děti absolvují waldorfskou školku. Potom jsou již velmi vhodně připraveny na waldorfskou školu. Tam se učí od první třídy prakticky při hře dvěma světovým cizím jazykům a teprve ve čtvrté třídě se začne s mluvnicí. A to už se umí pěkně domluvit třebaš anglicky a španělsky. Nejdřív kreslí písmena, pak je píší, pak začínají číst. Tak se bez stresu, pravda o něco pomaleji, naučí během prvních tří let všechny děti číst a psát a ve třetí třídě už dohnaly ty z ostatních základních škol. V matematice a uměleckém i rukodělném tvoření bývají trochu napřed. Rukodělná práce a umění se stává ve waldorfské škole součástí života. Také pohybový projev a rytmus prolíná všechnu činnost. Své dojmy vyjadřují děti pohybem, tancem zvaným „eurytmie“. Je až s podivem, jak rozuměl Rudolf Steiner vývoji dětské osobnosti – jeho pedagogika vychází z vývojové psychologie, která vlastně byla propracována jako podklad pro práci učitelů později. Ve waldorfské škole děti nesoutěží, ale spolupracují. Neznámkuje se, hodnotí se a hodnotí se tak, aby každý měl perspektivu. Nepropadá se – ostatně jaký kladný smysl mělo kdy propadání v běžných školách? Učitelé se neustále vzdělávají a to i o víkendech a o prázdninách. Jejich platy jsou stejné, jako na ostatních školách. Nepoužívají se učebnice, děti si je spolu se svým učitelem tvoří samy. Pouze učitel je smí používat.

Z toho je zřejmé, jak hluboce musí být člověk, který se chce stát učitelem na waldorfské škole angažovaný pro svou práci, pro své lidské poslání.

U nás máme kromě mateřských školek a školkových tříd přibližně 10 waldorfských škol, z toho jednu v Brně. Ta dospěla do 7. třídy a doufejme, že bude mít všech dvanáct tříd a také, že nezůstane jedinou waldorfskou školou v Brně. Zájem rodičů hodně přesahuje její kapacitu. U nás jsou waldorfské školy státní – všude jinde jsou soukromé. Má to svá specifika a pravděpodobně je to i zábranou v jejich intenzivnějším zakládání. Zajímám se o ně již několik let a nestačím se divit, jak z neznalosti naráží u lidí, byť kompetentních ve školství a pedagogice, natož u veřejnosti, waldorfské školství na záporné postoje. Tento způsob vzdělávání a výchovy by pomohl i těm nejchudším dětem z nepodnětného prostředí, třeba i z mnohých romských rodin. A tu si říkám souhlasně s Jiřinou Šiklovou: nebylo by lepší zřídit školku a školu pro romskou mládež, než dohadovat se donekonečna o pomníku pro romské oběti nacismu za mnohamilionové částky?

Ing. Eva Dobšíková

Na stránkách Poutníka v minulých letech byly uveřejněny mnohé články a básně bratra dr. Bohumila Housera. Můžeme si v nich zalistovat, znovu přečíst a zavzpomínat. Tentokrát jsme otiskli jeho povídku z emigrace. Životopis bratra Housera byl uveřejněn v Poutníku z března 2005 podle jeho knihy Sny neprobuzeného.

Setkání s Kazanem

V uprchlickém táboře Valka žilo přes 6 000 uprchlíků převážně z východní Evropy, setkali jste se tam i se Španěly a dalšími národnostmi. Útočiště tu našli jednak lidé čekající na imigraci, jednak ti, kteří z nějakého důvodu, povětšinou zdravotního, nemohou vycestovat. Jen malá část osazenstva si vydělávala na živobytí řádnou prací. Většina žila z podpor, potravinových darů, dokonce i ze zločinu. Valku v Evropě proslavila vysoká kriminalita. Žili zde vedle sebe kněží, asketové, vzdělanci, zestárlí důstojníci a atamanové, prostitutky, vysloužilí špioni a agenti, zloději, pašeráci, devizoví spekulanti, verbíři cizinecké legie. Obrovským pozitivem pro všechny však bylo to, že sjednotili síly a postavili na území tábora čtyři kostely: pravoslavný, evangelický, řecko-katolický a římsko-katolický. Své úřadovny a kanceláře v táboře z čistě praktických důvodů provozovala Svobodná Evropa a americké imigrační a charitativní organizace.

Právě je po dešti, umytá krajina září pohádkovým leskem a svěží vzduch jiskří. Zdá se, že mezi lidmi sestoupil boží mír a rozbouřený oceán vášní v rozladěné Evropě se alespoň na chvíli změnil v mírné konejšivé moře nesmírných dálek. Nekonečná dálka, vzpomínám, jak jsem plul do Austrálie, vzpomínám na všechny překrásné touhy a sny, na rituál křtu při přechodu rovníku.

Ze snění mě vytrhlo zaňafání u mých nohou. Upozorňoval na sebe Harýček, mohutný vlčák, kterého jsem si rád vypůjčoval, když jsem se procházel v hustém borovém porostu v okolí tábora. Haryk si společných procházek nesmírně vážil, miloval mě a poslouchal na slovo. Já, na oplátku, jsem si byl jist svou bezpečností při nočních procházkách. Za úplňku pes na určitých místech projevoval neklid a táhle vyl. Zjistil jsem, že se jednalo o místa, kde byli ke konci války v hromadných hrobech nehluboko pohřbeni vojáci.

V lese se také povalovalo mnoho válečných památek: torza vyhořelých tanků, přilby, poškozené pušky, nevybuchlé pumy. Za poslední dva roky se les změnil, vše posbírali čiperní obchodníci se starým železem, nic, co by mohlo pomoci rodícímu se hospodářskému zázraku, nezůstalo nepovšimnuto.

Zahleděl jsem se do vršků borovic. Kdy vlastně začal německý hospodářský zázrak? Existuje vůbec v historii lidstva někde nějaký začátek? Povstaly husitské války z náboženských třenic, nebo musíme kořeny hledat již v době Ježíše Krista? Nebo snad za ně může Mojžíš, který zachránil Izraelity před egyptizací?

Harýček zatahal za šňůru, dal mi jasně najevo, že ho moje myšlenky nezajímají. Je přece po dešti! Celý les se proměnil v symfonickou báseň vůní, pachů.

Poprvé jsem zaregistroval v Západním Německu změnu k lepšímu, když jsem se po těžké angíně a tříměsíčním pobytu v Bruselu vrátil do tábora Valka. Na „vlastní peněženec“ jsem ihned zjistil rozdíl mezi novou a starou markou. Jednou měsíčně všichni uprchlíci dostávali kapesné 12,50 DM, někteří pracovali ve městě jako zedníci za měsíční mzdu 420 DM. Přičemž slušný oběd v nádražní restauraci bylo možno pořídit od 3 DM. Těm, kdo chtěli pracovat, se zablesklo na lepší časy, když v nedalekém Fürthu byla otevřena továrna firmy Grundig. Ve velkých halách při výrobě televizorů našlo práci mnoho žen z uprchlických táborů.

Můj pohled se zastavil u Harýčka. Telepaticky se vciťoval do mé nálady, v jeho krásných černých nevinných očích se krátce zableskl bojový zápal šelmy. Pak zakroutil hlavou, asi mi chtěl říci, že zabývat se v tak nádherné přírodě myšlenkami na ekonomiku je nesmysl. Pohladil jsem ho, on si třel uslintanou tlamu o mé kalhoty. Stačilo známé gesto, pes pochopil a posadil se.

Opravdu začal hospodářský zázrak s měnovou reformou? Harýček zakroutil čtverácky hlavou. Ovšemže nikoli, máš pravdu, pejsku, stalo se to mnohem později. V padesátém roce byla nezaměstnanost snad nejhorší. Část ilegálních penězoměnců a obchodníků s černotou přesídlila z tábora a začala obchodovat s nylonkami a textilem. Zásadní obrat přišel o něco později.

Seděli jsme tenkrát v kanceláři IRO ve Schweinfurthu já, bývalý dešifrovací důstojník prezidenta Beneše v Londýně kapitán Alois Horáček a Angličan, reportér BBC. Popijeli jsme bavorské pivo, my s Horáčkem jsme filozofovali a Angličan bezmyšlenkově otáčel knoflíkem na stupnici rozhlasového přijímače. Najednou zpozorněl a zesílil zvuk. Stanice amerických ozbrojených sil vysílala zprávu o zahájení ozbrojeného konfliktu v Koreji. Pro celou americkou armádu v Západním Německu byla vyhlášena pohotovost. Americký rozhlas chrлил nepřetržitý proud informací z fronty. Komunistická vojska postupovala.

„Konečně nám senát odhlasuje více peněz pro uprchlíky,“ odtušil Lojza skoro radostně a pokračoval: „Nic se neboj, Bohouši, my nebudeme za žádnou cenu evakuovat, vrať se do Valky a já na tebe nezapomenu.“

Do týdne jsem byl jmenován sekretářem a tlumočnickem AFCR pro oblast Norimberku, za měsíc se u mě objevil americký šéf tiskové agentury Foreign News Service v New Yorku a podepsal se mnou pracovní smlouvu jako s reportérem. Další pracovní příležitosti se jen hrnuly.

Do tábora přijel v oněch nejistých dnech vysoký úředník amerického generálního konzulátu v Mnichově a vyzval uprchlíky, aby ti, kteří jsou zdraví a mají peníze, okamžitě

odjeli co možná nejdále na západ či sever, nejlépe do Španělska či do Norska. Mnoho lidí uposlechlo. Když se vojenské štěstí v Koreji obrátilo a situace stabilizovala, vraceli se v zuboženém stavu a mohli mluvit o velkém štěstí, že je správa tábora přijala zpět.

„My jsme neevakuovali, my jsme se řídili správnou intuicí, vid', kamaráde.“ Pes se na mě díval věrnými očima.

Tehdy v Západním Německu započala éra hospodářského zázraku. Americká armáda nabídla německým firmám první velké válečné zakázky, za Rýnem se stavěla vojenská skladiště. Snad byl vypracován i scénář amerického atomového protiútoky pro případ, že by se ruské tanky rozjely na západ.

Tehdy u nás doma začalo politické temno, místo demokracie nastoupil teror, který mnohdy předčil nacistické řádění. Komunisté zrežirovali jako divadelní představení první politické procesy a veřejné popravy. Exekucí se účastnili vybraní odboroví pracovníci a ti pak o nich referovali na schůzích.

Přišla nová vlna uprchlíků. Pamatuji si na jednu skupinu, která uprchla přímo z Jáchymovských uranových dolů. Na svobodu se vězňové prosmýkli větrací šachtou, přes hranici přešli v pracovních mundúrech a holinkách. Senzaci vzbudila skupinka, které se podařilo přejet hranici vlakem po staré nepoužívané koleji, o níž si všichni mysleli, že je slepá. V tisku se o nich psalo jako o Vlaku svobody. Cestu ke svobodě si doslova i do písmene prostríleli bratři Mašínové.

Uprchlíci s sebou přinášeli cenné zprávy, po kterých pásly přední světové tiskové agentury.

Opravdu začal hospodářský zázrak v Západním Německu korejskou válkou? Pamatuji si dobře na první slova, kterými mě po přechodu hranice přivítal německý pohraničník: „Váš únorový puč přišel jako dar z nebe, pomůže Německu zase na nohy. Západ si uvědomí, že je ohrožen a že bez Německa sám nic nezmůže.“ Skutečně. Během roku bylo ustaveno NATO.

Pes šel volným, soustředěným krokem, očichával pozorně každou stopu a chvílemi se po mě ohlédl, jakoby rád slyšel moje ocenění svého snažení. Zadumán, myšlenkami pohroužen v minulosti, jsem došel až na asfaltovou silnici těsně u tábora.

Právě proti mně přijížděl buick naší paní ředitelky. Zastavil u mě a já poznal řidiče Freda a svou sekretářku Květu. Kromě nich na zadních sedadlech sebevědomě trůnili dva muži. Ten pomenší postavy se mi představil jako Ellia Kazan, ten větší a štíhlejší jako Robert Sherwood. Fred mi tlumočil rozkaz paní ředitelky: „Okamžitě ukončit procházku se psem a jet s pány na oběd do hotelu Carlton.“ Ze soukromé iniciativy mi Fred podal vysvětlení: „Kazan je v současné době nejlepší americký filmový režisér a Sherwood slavný dramatik. Zajímavé, co? Co ti vlastně chtějí?“

Bez dlouhého přemýšlení jsem předal psa sekretáře a nastoupil do auta. Buick se měkce rozjel, elegantně klouzal po vozovce a brzo se kolem nás míhaly domy norimberského předměstí.

„Ty, Frede, poslyš, nebude pánům vadit, že jsem jen v manšestrácích a teniskách? Carlton je hned po Opeře nejlepší hotel ve městě, nebo ne?“

„To si neber, když Američan honí kšeft, tak ledacos odpustí, jen když sypou prachy.“ Mluvili jsme s Fredem německy, Američané zjevně nerozuměli ani slovo, ale ostražitě

sledovali naši mimiku. Omluvil jsem se jim anglicky a požádal za prominutí, co se mého sportovního oblečení týče. Kazan jen mávl rukou.

V hotelové hale čekali američtí i němečtí novináři, blýskala světla fotoaparátů a bzučely kamery. Prošli jsme mlčky do prostorné hotelové jídelny. Číšníci s nelibostí okukovali moje odřené manšestráky a zablácené tenisky, ale když se jejich pohled střetl s Kazanovým, ihned se klaněli a přátelsky culili. Svět iluzí v pravém jeho zamaskovaném šklebu! To je supermája. Navodil jsem hluboký vnitřní klid. Kazan mě po očku pozoroval a zdálo se, že jeho pohled nabývá lidského rozměru a zračí se v něm sympatie ke mně. Sherwood se proměnil ve sfingu ponořenou do bezčasovosti. Zatímco Kazan odpovídal na úklony číšníků pokynutím rukou, Sherwood nemrkl ani okem. Já jsem se choval podle Kazanova vzoru. Vrchní nás usadil u stolu s bohatou květinovou výzdobou. Oběd byl výborný a přebohatý, ale seděl jsem mezi oběma muži jako zajatec.

Po řízku z tresky s bohatou salátovou oblohou se Kazan konečně ujal slova.

„Mr. Houser, abyste rozuměl, byl jste nám doporučen ředitelkou International Rescue Comitee Mrs. Ann Matson. Její manžel Norman Matson pracoval u filmu, po jisté období byl uznávaným dramatikem a scénáristou, jeho dílem je scénář k filmu Krásná čarodějka. Mr. Matson je dnes postarší muž a píše již málo. Původně jsme chtěli informace nezbytné pro film, jež hodláme natočit, nasbírat u Mrs. Matson, ale ona nám řekla, že o problematice, jíž se budeme zabývat, ví pouze to, co jí sdělíte vy. Vyprávěla nám, že o železné oponě, koncentracích, komunistických vyšetřovacích metodách, vězeňském životě toho víte více, než leckterý americký reportér. Jste mužem, jež se z titulu svého pověření v rámci PEP setkává s uprchlíky jako první, určitě s nimi debatujete otevřeně a upřímně, získáváte spoustu cenných informací.

Soukromě jsem si o vás zjistil také mnoho. Víím, že jste za války pracoval v odboji, byl vězněn, prošel koncentrákem, v Creussenu jste v dubnu 1945 zahájil povstání vězňů. Z oficiálního životopisu jsem se dozvěděl, že jste pracoval jako administrativní a obchodní ředitel v Sokolovských uhelných dolech a před únorem 1948 jste připravoval v regionu akci na podporu prezidenta Beneše.“

Kazan se díval do poznámek, přede mnou oživaly události a jména spojená s mou minulostí... tak dávno... tak daleko...

„Doktor Pavel Davidovič, bývalý okresní lékař, napsal paní Matson o vás jako o předsedovi Svazu osvobozených politických vězňů jen samou chválu. Zjistili jsme si, že vás vojáci spontánně navrhli jako předsedu Koordinačního výboru pro okres Sokolov. Jsem jako dramatik nadšen vaším dramatickým útekem z republiky takřka před nosem policie. Kdybych neměl jiné závazky, byl by váš život skvělým námětem pro film, co myslíte pane Sherwoode?“

„Držte se našeho obchodu, našeho scénáře a filmu, jinak tady strávíme snad rok,“ nepřijemným tónem zareagoval dotázaný a zadíval se na protější stěnu místnosti.

Kazan buď Sherwoodovu náladu úmyslně přehlížel, nebo ji nezaregistroval. Obrátil se ke mně se živým zájmem: „Nuže, jak jste z našich narážek už poznal, jedná se zde o můj nový film, pan Sherwood k němu má hotový scénář.“

„Co pro vás a váš film mohu udělat já?“

„Naznačil jsem vám přece, že budete mým odborným poradcem. Od uprchlých vězňů znáte mnoho podrobností o životě v komunistických koncentracích, o životě za železnou

oponou. Vyděláváte sice na německé poměry dobře, ale každý potřebuje peníze. Nechcete zálohu?“

Číšník servíroval moučnick a černou kávu a Sherwood si objednal gin s ledem. Pak prohlásil, že je unaven a že si půjde odpočinout do svého pokoje. Kazan mě pozval k němu na pokoj, kde jsme při minerálce pokračovali v rozhovoru. Režisér bydlel vskutku luxusně.

„Tak začneme od Adama,“ navázal na přerušný hovor Kazan. „Slyšel jste o posledních nejpoblárnějších soudních procesech v Americe? Předsedou senátního výboru pro neamerickou činnost byl senátor McCarthy, velký nepřítel odborů a komunistů. Víte, konec války u nás díky spojenectví s Ruskem a statečnému boji Rudé armády vzrostly sympatie pro Rusko a levou politiku. Pro spojenectví s Ruskem horoval prezident Roosewelt a jeho žena. On a Churchill vás už na Jaltě předali tomu dobráčkovi Stalinovi. Myslím si, že ani únorový puč u vás by se nekonal bez našeho tichého souhlasu.“

Souhlasně jsem přikyvoval a byl jsem překvapen Kazanovým přehledem a znalostmi. I já jsem mu byl zřejmě sympatický, protože se nenuceně rozpovídal o svých rodinných záležitostech.

„Pocházím z chudé arménské židovské rodiny, moji předkové žili v Turecku. Jako mladík-emigrant jsem po příjezdu do Států žil v New Yorku mezi chudinou, poznal jsem životní ztroskotance, úplné chudáky, nemocné, opuštěné, lidi, kteří čekali od života už jen milosrdenství smrti. Víte, Mr. Houser, nemyslete si, že v Americe se můžete stát milionářem snadno, je to mnohem náročnější a drsnější cesta, než před čtvrtstoletím. Dnes existují prakticky už jen dvě cesty k bohatství: výhodný sňatek, nebo zločin. Poznal jsem boháče z obou skupin. Ano, jsem dnes bohatý, slavný, ale stejně na chudinu nezapomínám. Můžu z titulu svého postavení burcovat lidské svědomí účinně. Bohatých salonních komunistů horujících za zlepšení postavení zapomenutých amerických občanů bylo po válce hodně. My jsme opravdu nevěděli nic o koncentračních táborech, o skutečném teroru komunistů ve Východní Evropě, zprávy v tisku jsme považovali za nekalou propagandu, tak se také zrodil mccarthismus a prosadil se v senátě. Jeho dítětem byl i proces s manželi Rosenbergovými, kteří skončili jako velezrádci na elektrickém křesle. Byli obviněni z prozrazení podstaty výroby atomové pumy Rusům.

Výbor amerického senátu pro neamerickou činnost se nezabýval »zbytečnými podrobnostmi«. Předvolaní podezřelí občané museli přísahat, že budou mluvit pravdu a pokud zodpoví všechny otázky vyšetřovatele před televizní kamerou, nebude jim hrozit vězení. Za křivé výpovědi se platilo pět let vězení a nemalá pokuta. Podstatné však bylo to, že každý musel jmenovat své známé, přátele a před kamerou je obvinít z podpory komunistické strany nebo ze členství v ní. Každý, kdo na to přistoupil, ztratil v očích průměrného Američana poctivou tvář. Muselo dojít i na mě. Výbor senátu mě odsoudil k natočení protikomunistického filmu a velké pokutě. Co mi zbylo jiného, než rozsudek přijmout. Požádal jsem pana Sherwooda, aby mi napsal scénář. Výsledkem našich diskusí je Provazolezec, kvůli kterému jsme vlastně tady. Měl bych vám stručně vylíčit děj, abyste věděl nač nás upozornit, co nás asi tak zajímá. Cirkusové prostředí. Cirkus jezdí po štacích, dostane se na Jáchymovsko, ředitel zjistí, že koncentrační tábory jsou realitou, rozhodne se utéct z Československa, diskutuje o svém názoru se zaměstnanci. Těžiště je v psychologické rovině, myšlenkové pochody a zrání názorů člověka, který si dříve s ničím

nedělal velké starosti, cení si své svobody a volnosti. Po kontaktu s realitou přichází strach, deprese, úzkosti. Tenhle člověk miluje nejen svou svobodu a povolání, ale i zvířata a spolupracovníky. Nakonec se rozhodne emigrovat a s ním odcházejí i ostatní cirkusáci.“

„Celý cirkus? Zvířata, materiál?“ zeptal jsem se naivně.

„Samozřejmě že ne. Jak byste chtěl převádět tajnými stezkami, přes minová pole a drátěné zátarasy velbloudy, slony, šelmy, přejíždět s maringotkami, traktory? Takovýhle nesmysl by publikum nepřijalo.“

„Promiňte, ale co se téhle problematiky týče, jsem zkušenější než vy. Podle mého názoru by měl cirkus větší naději na přechod hranice jako celek, než kdyby se o to pokusili jen jednotlivci, byť dobře ozbrojení.“

„Co mi tu tvrdíte, Mr. Houser, odporuje zdravému rozumu. Konec konců smlouva se Sherwoodem je již podepsána a scénář odsouhlasen. Nelze na něm nic měnit.“

„Myslím, že konec tak, jak vám ho navrhnu já, by byl happyendem hodným vaší originality. Útěk celého cirkusu přes zadržovanou hranici, co je proti tomu realita - Vlak svobody! Konkrétně: nejdříve by krotitel pustil jako předvoj cvičené psy, aby prozkoumali minová pole, zde by asi v zájmu zachování pravdivosti výpovědi několik zvířat muselo být obětováno pro společnou věc svobody. Konečně, je známo, že psů-sebevrahů se za druhé světové války používalo jako protitankových zbraní. Pak by přišli na řadu sloni. Ti by měli hlavy a přední části těla odizolovány pneumatikami, plnili by vlastně funkci buldozerů. Představte si reakce publika - diváci jásají a fandí slonům-hrdinům, ti za sebou táhnou zbytky zátarasů několik metrů, jako pavučinu, která se na ně přilepila, nebo by mohl slon strhnout strážní věž i s vyděšeným vojákem. Obránci hranic by se nezmohli na žádnou akci, protože by nevěřili svým očím, když by kolem nich za slony defilovali velbloudi, zebry, koně, cirkusové maringotky.“

Kazan si přešel unaveným gestem zamračené čelo, vstal a začal se procházet po pokoji. „Abych byl upřímný, Mr. Houser, s něčím takovým jsem se nesešel, ale váš návrh se mi začíná stále víc zamlouvat, čím víc o něm uvažuji, tím méně se zdá nerealistický. Hm, musím to probrat se Sherwoodem.“

Tvář se Kazanovi rozjasnila, celý ožil a plánoval. „Mr. Houser, jste skutečně odborníkem, člověk na svém místě. Budu o našem setkání referovat vaší nadřízené v Mnichově. Jestliže se bude vaše verze finální části realizovat, dobře vám zaplatím, nezapomenu na vás při tiskovce. Ovšem co na to Sherwood, to opravdu nevím... snad se domluvíme. Mám s ním už podepsanou smlouvu. Byl-li by film trhákem, originálním psychologickým dramatem s happyendem... Skvělé! Senátní výbor by vlastně odsoudil člověka ke slávě, k výdělku, k ještě větší popularitě. Precedens... byl bych slavný... Nevím, nevím, jestli váš skvělý návrh projde. Budu ho podporovat.“

Proud výmluvnosti přetřhlo náhlé zaklepaní. Vstoupil Sherwood, nevypadal odpočatě. Kazan mu okamžitě začal nadšeně líčit své návrhy. Sherwood nevypadl z role ledové sfingy, nepřerušoval kaskádu nápadů, kterou ho Kazan nadšeně zaplavil. Počkal si až skončí a pak jen odtušil: „Kazane, máme podepsanou smlouvu. Změníte-li jedinou scénu, budu vás žalovat. Dobře si to rozmyslete.“

Kazana jako by polil. Uvědomil si, že soudní proces po všem, co se v poslední době seběhlo, by nebyl jednoznačnou záležitostí. Trapnou situaci vyřešil elegantně.

„Pro dnešek jsme skončili, děkuji vám, Mr. Houser. Nemusíte odjíždět, máte v Carltonu zaplacený pokoj a snídani. Uvidíme se ráno a pak budeme pokračovat.“

Loučil jsem se s oběma, Kazan najednou změnil plán.

„Ne, ne, Mr. Houser, bude lepší, když i přes rezervaci pokoje pojedete domů. Až vás budu potřebovat zatelefonuji pro vás. Na shledanou.“ Vzal telefon a přikázal Fredovi, aby mě odvezl do mého bytu.

Fred se na mě díval od volantu s trochou obdivu, ale upřímně mi popřál: „Máš velkou šanci, Bohouši, tak ji nezvorej, budu ti držet palce, ať ti vyjde a vzpomeň si na mě až budeš slavný.“

Vystoupil jsem před domem a chvíli jsem se procházel ztichlou Oppelnerstrasse. Obloha se zatahovala černými mraky a ochladilo se. Na obzoru se rýsovala silueta norimberského císařského hradu. Kdysi ho obléhali husité a Norimberčané nám to dodnes nemohou zapomenout. Zvláštní doba. Romantická? Pochmurná? V poválečném, z poloviny vybombardovaném Norimberku pulzoval život. Studená válka, Korea, uprchlíci, špioni, šmelináři, pašeráci, jogíni, světci, náboženští horlitélé...

Ráno mě probudily zvony z kostela sv. Sebalda. Nečekaně časně se objevil Fred a referoval mi: „Ti dva se kvůli tobě strašně pohádali, Sherwood vyhrožoval Kazanovi žalobou, vypadá to mezi nimi na studenou válku. Jo zabal si věci alespoň na dva dny, za hodinu se pro tebe stavím, pojedeme do Selbu. Kazan si chce prohlédnout zadrátované české hranice.“

Bez problémů jsem se připravil na cestu, zakrátko jsem procházel recepcí v Carltonu. Kazan se Sherwoodem seděli jako sochy v hotelové hale, byla na nich znát únava z rušné noci.

Cesta po dálnici do Bayreuthu uběhla rychle. Ve Wágnerově městě jsme si dopřáli krátkou přestávku u slavného divadla, které nechal skladatel postavit. V Selbu jsme se ubytovali v malém hotelu. Odpoledne si Sherwood vyřizoval osobní záležitosti a my s Kazanem jsme vyrazili na obhlídku města. Kazan se v mé společnosti uvolnil, zapálil si německé viržinko, zastrčil ruce do kapes jako americký mladík. Znovu mě vyprávěl o svém mládí, dětství, těžkých začátcích. Najednou se zastavil, zbystřil jako lovecký pes větrící stopu. Stáli jsme proti kinu. Kazan považoval za profesionální povinnost navštívit promítání. Běžel naivňoučkový německý film o lásce venkovské dívky. Můj společník dával během promítání hlasitě najevo nesouhlas, takže se po nás rozlobení diváci otáčeli.

Povečeřeli jsme v malé bavorské hospůdce a vrátili jsme se do hotelu.

Chystal jsem se jít spát, když zaklepal Fred. „Člověče, neblbni, přece nepůjdeš spát. Taková nádherná noc, mám k dispozici americkéj bourák, můžeme zajet do Hofu. Tam je noční život, to budeš koukat. Že nebudeš lidem říkat, že jsem tvůj šofér, vid', ale že jsem tvůj přítel. Uděláš to pro mě? Taková skvělá příležitost pobavit se se dlouho nenaskytne, musíme ji přece využít.“

Vykradli jsme se z hotelu a zajeli do města Hof. Fred se vyznal, zaparkoval u baru. Vešli jsme do zakouřené místnosti. Já jsem seděl v koutku jako na trní, sledoval jsem hodinky a nejraději bych jel ihned zpět. Fred však nebyl k udržení. Střídal tanečnice, navazoval známosti. Podařilo se mi ho přemluvit ke zpáteční cestě až nad ránem. Do hotelu jsme dojeli bez nehody, Fred byl bledý, noční život na něm zanechal stopy. Kazan určitě musel

něco tušit, protože stál u okna a viděl nás přijíždět. Fredovi strašlivě vynadal a ke mě se choval zdrženlivě.

Časně dopoledne jsme se rozjeli k hranici. Kazan si přál, abych mu podával podrobné vysvětlení ke všemu, co uvidíme, pokládal spoustu otázek, fotografoval pohraniční zátarasy. U železné opony jsme se setkali s autobusem mnichovských školáků, kteří sem přijeli na exkurzi a s nenápadnými muži americké zpravodajské služby.

Splnili jsme povinnosti, materiál byl sebrán a k večeru jsme se vraceli do Norimberku. V Carltonu čekalo na Kazana mnoho zvědavých novinářů, ale on se nenechal přemluvit a poslal všechny pryč bez rozhovoru.

Večeřeli jsme společně a já využil režisérovy lepší nálady a nabídl jsem mu povídku Dům u jezera Macquaire, kterou jsem napsal v Austrálii v roce 1949. Sherwood projevil o text také zájem. Přečetl si ho, zkonstatoval, že jsem sice na psaní paměti příliš mladý, ale na druhé straně velmi zkušený a životem poučený. Kazan si povídku pečlivě složil do náprsní kapsy a slíbil, že si ji přečte a ozve se mi. Dále mi sdělil, že se s konečnou platností rozhodl nepoužít můj návrh na konečné scény k plánovanému filmu.

Tentýž den oba muži odjeli do Mnichova a já jsem se vyspal v zaplaceném pokoji v nejluxusnějším hotelu ve městě.

Nevěřil jsem, že se slavný režisér bude zbývat mou povídkou. Jaké bylo moje překvapení, když za půl roku přišel dopis z New Yorku. Kazan mi pochválil práci, vyzvedl pasáže, kde se odráží jemné vnímání reality života. Omlouval se, že ji nebude moci použít jako scénář pro svůj film, protože všemocné odbory by jej zničily za to, že dává práci cizincům, když Američané jsou nezaměstnaní. Doporučil mi svého přítele kameramana z Mnichova a poradil mi, abych se pokusil svůj nápad prosadit v Německu.

Dopis obsahoval ještě společné fotografie z návštěvy železné opony.

Film Provazolezec se stal pro Kazana skutečným trestem. Propadl jak v Americe, tak v Evropě. Zdlouhavé, špatně nasvětlené scény diváky nudily, film postrádal spád.

Taková je Amerika, jakmile někdo prožije pád, těžko se z něho zotavuje. Kazan svůj pád přežil vcelku ve zdraví, oslavil osmdesáté narozeniny. Ó Ameriko, jaká jsou pravidla pro tvůj růst a sílu?

Bohumil Houser

Malá vzpomínka

V roce 1956 se na podnět Borise Sacharova vrátil z emigrace Bohumil Houser do Československa, aby tu za „železnou oponou“ šířil jógu. Tušil, že jej tady nic moc dobrého čekat nebude. Pád komunismu ještě nebyl na pořadu dne, ač se mnozí domnívali, že musí přijít každým okamžikem.

Bylo potřeba ještě téměř deset let k tomu než mohl v Brně díky snaze PhDr. Karla Wernera vzniknout první klub jógy na půdě závodního klubu ROH První brněnské strojírný a rovných deset let, než bylo možno plně obnovit činnost téměř zaniklé brněnské obce unitářů. Kromě Housera a už zmíněného dlouholetého unitáře Karla Wernera se na těchto aktivitách podílel ing. Jiří Elger, Miloš Horký, Miloš Mikota, Thesa a Otakar Vojkůvkovi.

Františka Přichystalová, Tea Zlatkovová a Gád Vojkůvka byli těmi prvními předcvičujícími hathajógu jak v klubu jógy tak v Unitárii a jejich nasnímané pozice se

objevily v několika časopisech, které byly ochotné se hathajógou respektive jógou zabývat a rovněž v útlé knížce s názvem Hathajóga, kterou se podařilo Wernerovi vydat v roce 1968 ještě před jeho emigrací do Anglie.

Po okupaci Československa „bratrskými armádami“ došlo sice opět k utužení komunistického režimu, ale k zastavení nastartované činnosti už nedošlo, naopak různých tělovýchovných jednot a spolků zabývajících se jógou začalo přibývat. Po celou existenci klubu jógy to byl právě Vayu, jak jsme mohli Bohumila Housera nazývat, kdo svědomitě vedl praktická cvičení pránájámy a meditace. Došlo i na jógické tábory na Kopné a později i v Jeseníkách a bratr Houser měl najednou plné ruce práce, aby ten původní podnět naplňoval - přednášel nejen doma v Brně, ale i v mnoha dalších městech republiky, v soukromí i na veřejnosti. Drtil tak hluboce zakořeněné materialistické názory a nabádal své posluchače, aby se dokázali otevřít důvěře, že existuje i něco víc než jen ta hrubá hmota a že je možno, ba nutno, do nadsmyslového světa vstoupit. Relaxace a hra s imaginací byly ty první krůčky.

Houser se zaměřil zejména na Buddhovu nauku a Zen buddhismus a Taoismus a tyto východní filozofie mohl bez omezování šířit i v brněnském klubu jógy, kde byl přísný zákaz jakékoliv zmínky o náboženství. Rovněž psychologie, zdravý životní styl a životospráva včetně léčitelských metod byla tolerována. Přes sledování činnosti dokázal propašovat do svých přednášek podstatné věci tzn. reinkarnaci a správný pohled na zákon karmy. Zákon karmy není osudovost, není ani o odplatě či mstě za zlé eventuálně dobré skutky jak se mnozí stále ještě domnívají, ale člověk žije svůj život jako výslednici všech svých aktivit, tedy především svého myšlení a cítění a svých vnitřních postojů, domněnek a představ, které ve své mysli každý chová a z nichž samozřejmě vyplývá i jeho jednání a konání ve vnějším světě.

Proto tolik zdůrazňoval cvičení meditace, zejména ana pana sáti neboli bdělé pozornosti, aby si člověk dokázal ohlídat rozpoložení vlastní mysli a její obsahy, především aby se dokázal odpoutávat od nežádoucího myšlení, které přináší do života zbytečné utrpení. Postrkoval každého ve svém okolí k této tvrdé a náročné práci, kterou za nás skutečně nikdo neudělá. Opakoval stále Buddhovo: „Sám si se pošpinil, sám se musíš očistit.“ Místo hlásání dogmat a nepodložených představ směřoval své posluchače a následovníky k rovnováze rozumu s důvěrou v latentní lidský duševní i duchovní potenciál a možnosti. Nebyl pouhým teoretikem, ale své poznatky a vědomosti prověřoval svým životem a mnoha lidem pomohl jak dobrou radou tak účinným léčitelským zásahem.

Byl obyčejným člověkem se spoustou předností i nedostatků, jak už to bývá, přesto ve svém životě dokázal mnoho. Tak alespoň jeho přátelé by si měli a mohli uchovat na něj dlouho jasnou vzpomínku.

Josef Hepp

**Samota
Namáhavě
do bílého ticha.**

**ve
se**

**sněhové
brodím**

**vichřici!
závějemi**

Mája

je

vytrvalou

malířkou.

Vždy zrána se vracívám
k jejím obrazům...

Zlatý měsíc v mrazivé noci!
Vyšívá na oknech stříbrnou nití
tajemství, jež nelze pochopit.

Z knížky Život v okamžiku Bohumila Housera.

Představujeme naše autory

Miluše Šubartová

původním povoláním středoškolská profesorka. Vysokoškolské vzdělání absolvovala na Masarykově univerzitě v Brně - obor filozofie, dějiny umění, lingvistika - ruština, němčina. Působila jako odborná asistentka na filozofické katedře vedené universitním profesorem J. L. Fišerem a Mirko Novákem, a poté nucený odchod všech demokraticky smýšlejících zaměstnanců po nástupu marxismu v roce 1951. Filozofický zájem v kontextu humanistickém byl zachován neveřejnými mítingy s renomovanými osobnostmi: B. Komárková, ing. Elger, R. Konečný, MUDr. Abraham - i dopisovou samizdatovou formou. Pro znalost jazyků byla přijata jako lektorka na VUT. Po politických prověrkách jako věřící dočasně přesunuta na nižší stupeň průmyslové školy.

Manžel jako expert na turbíny s hodností docenta byl vyslán do Egypta, kam ho v roce 1962 následovala se třemi dětmi,. Nečekaný přístup na káhirskou universitu jí umožnil seznamovat se hlouběji s esoterickou světovou literaturou. Návratem do Československa v roce 1969 pozbyl manžel místo vedoucího katedry na VUT z politických důvodů - neboť sympatizoval s Pražským jarem 1968 - a musel opustit i místo vysokoškolského profesora. Když manžel zůstal po několik roků bez práce, byla přinucena živit rodinu v oboru ekonomicko sociálním neboť měla vystudovanou vysokou školu sociálně právní s titulem inženýrky.

Po sametové revoluci byl manžel rehabilitován a ona se konečně mohla veřejně projevat filozoficky, psaním a činností ve společenských organizacích (ustavující členka Masarykovy společnosti, členka občanské iniciativy žen, Psyché, YMCA, členkou brněnské Unitarie od roku 1993), v nichž také přednášela. Po odchodu do důchodu se mohla více věnovat publikační činnosti v časopisech Gemma, Proglas, Poutník, v deníku Dnes, Literárních novinách, Křesťanské revue. Její etické a filozoficko-náboženské názory zesílily po setkáních s předními mysliteli v zahraničí.

Plných čtyřicet let vzdorovala marxismu, deptajícímu božskou jiskru v člověku, jeho důstojnost, možnost duchovního vzestupu. Navzdory persekuci - žila vědomím, že škola Boží má jiná životní duchovně etická měřítká lidství, žila objevováním božské podstaty, proměňující nitro do světelně duchovní úrovně vědomí.

Jan Schwarz

Narodil se roku 1985 v Třebíči, ve starobylém městě, známém románskou bazilikou ze 13. století a poznamenaném českobratrskou minulostí i bolestným osudem obyvatel židovského ghetta. Protože od dětství projevoval přichylnost k církvi, nedostal v době, kdy

se lež přestrojila za pravdu a nenávisť za spravedlnost, doporučení ke studiu na gymnáziu. Vyučil se tedy instalatérem a pracoval na stavbách v různých koutech republiky. Uplatnil se jako dělník, topič, měřič vodních zdrojů, údržbář a vodovodní instalatér; třináct let bydlel v maringotce a přitom dálkově vystudoval střední ekonomickou školu. V roce 1981 byl z politických důvodů uvězněn. Roku 1987 byl po několika marných předešlých pokusech přijat na Husovu československou bohosloveckou fakultu v Praze. Po listopadových událostech roku 1989 byl zvolen do celostátního stávkového výboru studentů v Praze, poté působil jako redaktor v deníku Lidová demokracie, byl asistentem poslance parlamentu, dopisoval do moravského deníku Rovnost, redigoval Horácké noviny, učil na střední škole aplikovanou psychologii a společenskou kulturu a po vysvěcení na kněze nastoupil jako farář Církve čs. husitské v rodné Třebíči, kde se bohoslužby konají v bývalé židovské synagoze. Od 1. ledna 2000 fungoval jako tiskový mluvčí Církve čs. husitské a přednosta naukového odboru. V letech 2001 až 2005 působil ve funkci patriarchy Církve čs. husitské, na přelomu let 2005 a 2006 se stal asistentem ministra vnitra Františka Bublana a souběžně působí při ústředí NSČU, kam přešel po roztržce v Církvi čs. husitské.

Zkušenosti a zážitky, které posbíral, zpracovává literárně především formou fejetonu. Ačkoliv se jmenuje Schwarz, nevidí svět černě, ale ani růžově, spíš v takové podobě, jaký skutečně je a zároveň jaký by mohl a měl být. Dívá se totiž kolem sebe očima křesťanské laskavosti a naděje, což mu pomáhá nepřehlédnout to konkrétní a jedinečné a napsat o tom tak, že to zdánlivě nejobyčejnější se nakonec ukáže jako překvapující.

Jan Schwarz dobře ví, že humor bydlí v jednom domě spolu s vážností. Proto svými fejetony rozesmává, inspiruje i zneklidňuje. Ostatně - každý se o tom může přesvědčit sám.

Duchovní zrak

Už pan Andersen psal v pohádce o ledové královně, jak jeden zlý čaroděj stvořil zvláštní zrcadlo, které zkreslovalo skutečnost do hrozně ošklivosti. Kdo do něj nahlídl spatřil zpitvořenou tvář, všecko dobré se v něm scvrklo na na nejmenší míru a to špatné zase nabývalo a rostlo do nečekaných rozměrů, ano, i ti nejkrásnější lidé si připadali jako ohyzdné stvůry; prý to nebyl jen obyčejný kouzelník, který učinil tak podivné zrcadlo, u počátku toho odporného vynálezu byl sám satan, který s čarodějem obcházel svět a když spolu vyletěli k nebi, zrcadlo se jim vysmeklo, spadlo na zem a roztránilo se. Nesčetné množství střepů poranilo a zaneslo lidské oči. Stačila třeba jen střepinka malá jak zrnko písku, aby člověk začal vidět všecko naopak, dobré jako zlé a zlé jako dobré. Některým lidem se dostal úlomek zrcadla i do srdce a to pak ztuhlo a proměnilo se na chladný led. Dosud prý ty potvůrky lítají vzduchem.

Ještě před Andersenem psal Komenský v „Labyrintu světa a ráji srdce“, jak jde poutník širým světem a za ním v patách kráčí tlumočník Všudybud a průvodce Mámení, od něhož ten vandrovník dostal brýle, kterými se koukal na svět; samozřejmě všechno špatně. Naštěstí se poutníkovi podařilo v nestřežené chvíli brýle posunout a pohled bez těch zpropadených skel jej zachránil od ukvapenosti a neprozřetelné důvěřivosti vůči blýskajícím se lákadlům světa.

I v Talmudu rabín vysvětluje, proč ztrácí člověk schopnost vidět věci jaké jsou, proč zaměňuje dobré za zlé, lásku za nenávisť, ochotu za lhostejnost. Stačí dát za okenní sklo, jen kousek stříbra a už nevidíte nic, než sebe, protože se vám okno do ulice promění v zrcadlo. Taky Bible ví o špatném vidění své a prorok Izajáš varuje přede všemi, kteří bloudí světem, zlu říkají dobro a dobru zlo, tmu vydávají za světlo a světlo za tmu, hořké za sladké a naopak. - Běda těm, kdo jsou moudří ve vlastních očích a rozumní sami před sebou.

Nejsou tedy zdaleka první, komu vrtá hlavou, proč někdy začne člověk slepnout v lásce, a napadá mě, že bychom měli preventivně chodit na prohlídku duchovního zraku, zvláště když se nám zdá, že dobře vidíme, všechno víme a chceme začít druhé soudit, přátelé čistých zrcadel, Písma a svědomí, která nám říkají, že nemusíme bloudit.

ThDr. Jan Schwarz

O relativnosti „našeho Postupu“

Dostaň
celý svůj
Život
mezi své „dva vdechy“

Dostaň svůj Život
celý
mezi
své dva údery Srdce,
a jsi
„v polovině cesty“

Ve Světlu
Za Sluncem
se již
Počítat nebudem´

Roman Zeandrich Ernest

Vánoce kouzel (ne)zbavené

Vánoce - slovo jež zaznívá po celém světě. Mladí i staří jsou jimi jakoby okouzleni a prožívají chvíle napětí a očekávání. Co vlastně jsou Vánoce? Lidé se domnívají, že 25. prosinec je dnem narození Ježíše Krista. Dějiny ovšem o této skutečnosti nepodávají žádnou zprávu a ani pisatelé Bible nezaznamenali datum Ježíšova zrození. Pouze evangelista Lukáš uvádí, že se tak stalo v době prvního sčítání lidu v římské říši, které nařídil císař Augustus. V té době se údajně odebral i Josef z města Nazareta do judského Betléma, aby se tu zaregistroval společně s Marií, která v té době čekala dítě. Lukáš dále píše „A stalo se, když tam byli, že se jí naplnily dny, kdy měla porodit. I porodila syna svého prvorozeného, zavinula do plenek a položila do jeslí.“ (Lukáš 2, 1, 7) Neuvádí ale v

který den a kterého měsíce se tak stalo. Proč tedy lidé, hlavně křesťané, slaví 25. prosince jako den Ježíšova narození, když Bible o datu mlčí? Kdyby to Bůh uznal pro lidstvo prospěšné, nechal by apoštoly nebo evangelisty tak významné datum opomenout? Odkud se tedy Vánoce a křesťany vybájené narozeniny vzaly? Kde je jejich původ?

Začátek je v pohanství. Pohané věřili, že noc ze 24. na 25. prosince je zrozením boha Slunce. Vypozorovali totiž, že slunce po této noci, stoupá na obzoru denně výš a výš. Tajemný jev si vysvětlovali jako nově narozené sluneční dítě. Proto tato a další noci, byly považovány za „svaté noci“.

Jaký je asi původ slova Vánoce? Podle jazykovědců pochází z němčiny. Jeho původní název byl „svatá noc“. Staré německé slovo Weihnachten si naši předkové počestili. Vědci se shodují v tom, že kořeny dnešních Vánoc je třeba hledat již v pohanských oslavách zimního slunovratu. Vánoce nemají tradici jen evropskou. Slavili se v Asii, u amerických indiánů i jinde. Ve starém Římě se oslavy ustálily na dvacátém pátém prosinci. Datum zvolil roku 274 po Kristu císař Aurelián jako den „natalis solis invicti“ - den „Zrození nepřemožitelného Slunce“.

Významný německý badatel Herman Usener doložil, že před Nicejským koncilem (konaný v r. 325) se Vánoce neslavily. Dvacátý pátý prosinec byl jako datum zrození Ježíše neznámý. První zmínku o dni zrození Ježíše najdeme u Jana Zlatoústého (347 - 407), ale ten ho datuje na 20. prosinec. Antonmaria Lupi, jezuita 18. století zjistil, že Ježíšovo narození bylo církevními badateli přiřčítáno každému z dvanácti měsíců. Britská encyklopedie říká, že křesťané dosud napočítali 133 odlišných názorů na rok, ve kterém se Ježíš narodil.

Vánoce vznikly později než Velikonoce a jejich počátek leží ve 4. století... Skutečný den narození Páně není dodnes znám. Pro křesťana, který se opírá pouze o Písmo svaté, neexistují žádné povinnosti vůči takovým památkám! Nový zákon neobsahuje ani zvyk ani příkaz k takovým svátkům.

Římané slavili svátek nepřemožitelného Boha slunce 25. prosince jako den „narození Slunce“ a po celé říši se konaly velké náboženské pohanské oslavy Mithrovy (iránský Bůh světla s slunce). Svátek narození Ježíše není nic jiného, než pokřesťanštěná pohanská slavnost. Byla to tedy církev, která povýšila svou autoritu nad Boží slovo tím, že pohanské slavnosti zahalila do „křesťanského“ roucha. Proč však pohanské svátky přijaly i protestantské církve, když tvrdí, že se opírají pouze o Písmo svaté?

Vánoční stromeček - jak se k Vánocům přidružil? Stejně jako Vánoce má svůj původ v ryzím pohanství i tento mystický strom. Všichni pohané starověku spojovali kult Slunce (tj. Baalův kult) s kultem matky, tj. Astarty nebo Ašery a s rituálním kultem stále zelených stromů - evergreenů. V době oslav „svatých nocí“, pořádali pohané veselice u stále zelených stromů. Na ně věšeli ozdoby ovoce, pamlsky a světla. Nejprve ve volné přírodě, později doma, protože to bylo pohodlnější. Jedle nebo dříve v Orientě cypřiš i terebint, byly jako stále zelené stromy nazývány stromy života a zasvěceny „královně nebes Astartě“, manželce Baala. Také německý obyčej Germánů o svých „svatých nocích“, bylo stavění jedlí před svými domy k počtě boha Slunce a na ně umísťovali světla.

Vánoční pečivo - také nejruznější vánoční pečivo má svůj původ v pohanství. Pohané pekli na počest svých bohů rozmanité koláče v podobě pletenců (dnešních vánoček),

slunečních kotoučů, měsíčních srpků a hvězd. Potom i Židé ve starých dobách se přizpůsobili zvykům svých pohanských sousedů. (Starý zákon Jeremiáš 7, 17, 18)

Duch a náplň Vánoc - je dnes právě tak pohanský jako dříve. Vánoční svátky jsou vyplněny zvyky a obyčejí ryze pohanskými a mystickými a s učením Bible nemají nic společného. Stávají se často příležitostí k vyčerpání naší peněženky i naší křehké tělesné schránky. O Vánocích vyplouvá na povrch staropohanský římský duch „panem et circenses“ - chléb a hry - „jezme, pijme a užívejme!“ To je - přiznáte-li si to - častá náplň dnešních Vánoc. Kontrastně dnes působí, když v době narození Ježíše žili Josef s Marií v chudobě a byli nuceni vložit své dítě do jeslí ve chlévě.

Všechny pohanské svátky a oslavy byly zasvěceny určitým bohům, proto je v Božím pohledu křesťanské Bible přejímání křesťany i nekřesťany hříchem. To se vztahuje i na všechny obyčej dnešních Vánoc.

Ze svého archivu od různých náboženských historiků vybral Miloš Kopřiva.

Proč jsou „svatá písma svatá“?

Všechno se odehrává v příbězích. Lidé, knihy i věci mají svůj příběh, také pisatelé článků Poutníka, rovněž jejich názory, víra a přesvědčení mají svoje opodstatnění v životní cestě a jejím příběhu, který doposud prožili. Proto také uvádíme v Poutníkovi medailonky se životopisy autorů. Ale co ta tzv. svatá písma? Také všechna vypravují příběhy o tom, jak je to s člověkem v životě, k čemu že tím životem jdeme, co to život vlastně je a navíc, že je možné se v tomto životě dobrat smyslu toho všeho dění a zažít veliké setkání s Věčností - různě znázorňovanou a nazývanou jako Otec, Velká Matka, absolutní Pravda, Brahma, Tao, Kristus, Osvícení nebo třeba civilněji jako inspirace. Nemělo by nás toto různé, náboženským prostředím nebo tradicí či kulturou, zbarvené zpodobnění nezpodobnitelného mást. Po staletí se lidé chytali do pastí této nepodstatné různosti představ o nepředstavitelném a vedli spory, zakládali církve a vedli dokonce, údajně ve jménu tohoto nevyjádřitelného, války. Tak mylně chápané náboženství bylo nebezpečné a zabíjelo.

Jiní rezignovali na jakoukoliv víru a tvrdili o nepředstavitelné Podstatě veškerenstva, že neexistuje a bojovali za tuto svoji představu. Měli a mají vlastně svým způsobem pravdu, neboť božství dle představ kohokoliv, totožné s touto představou, neexistuje.

Kulturně a historicky našemu prostředí nejbližší tzv. svaté písmo je Starý a Nový zákon. Sbírkou výpovědí o zkušenosti s Věčností příslušníků jednoho národa, který ve svém povědomí měl úkol ba přímo povinnost žít život minimálně s ohledem na existenci Věčnosti, která se k jednotlivci osobně vztahuje. V případě Nového zákona jde o výpověď o příběhu Ježíše neboli rabiho Ješuy z Nazaretu, který tou cestou vědomě šel a učil možným analogiím vhodným k následování. Život pod zorným úhlem Věčnosti, případné omyly a krize na této cestě zobrazují knihy Nového zákona na případě apoštolů, Ježíšových nejbližších učedníků, jejich přátel a jiných postav příběhu.

Kdo se vážně zabývá vědomou duchovní cestou a upřednostňuje tento úkol přede všemi záležitostmi života, nachází často vysvětlení zpráv z tzv. svatých písem a při jasné inspiraci i návody na řešení různých situací života. Nachází v těchto výpovědích CESTU k vědomému setkání s Věčností. Také jiná písma, vznikající mimo zmíněný okruh biblických

příběhů popisují velká setkání člověka s Věčností. Nejde tedy v tomto případě o historickou studii ani kulturní, citovou nebo uměleckou záležitost ani o šifru s naprosto neproniknutelným sdělením. Jde o dosud nedocenené, zopakovatelné postupy v „laboratorních“ podmínkách pro všechny lidské bytosti přibližně shodných, to jest narození a život se zkušeností ve hmotě s jistými možnostmi jít některou z cest dál až za vlastní dočasný příběh svého života a pocit oddělenosti od všech a od všeho. Přičemž některá náboženství zdůrazňují nezbytnost víry, např. v božský původ jejich zakladatele, jiná naopak na víře nestavějí - např. buddhismus je původně typický duchovní praxí více než náboženstvím v obvyklém slova smyslu.

Všechna náboženství a duchovní cesty však různým způsobem řeší krizi postavení člověka jako věčné bytosti, která však neví o své věčné podstatě a duchovní jednotě s jinými bytostmi. Dle tohoto pojetí jsou všichni lidé vědomě či nevědomě v krizi, dokud tuto svoji podstatu nepoznají a nedovolí jí, aby je proměnila a objevila v nich nového člověka.

Vnějškové formy náboženství stavějí na víře v představy o různých způsobech existence jako nebe, peklo nebo očištec a na dogmatických, to jest rozumem ani zážitkem nezdůvodněných tvrzeních. Esoterní vrstvy všech náboženských systémů ukazují cestu k prožitku neviditelné stránky skutečnosti a rozum ponechávají jako cenného pomocníka na této cestě. Nehlídí si žárlivě různá před prožitek postavená tvrzení a neprožívají bolestně ztrátu jakýchkoliv k víře předkládaných představ, pokud si to duchovní praxe vyžádá. Nestavějí na rozdílech metod duchovní praxe, představ ani tradic. Naopak, většinou zdůvodňují provázanost vztahů veškerého jsoucna.

Vnějškové formy náboženství stavějí pravidelně na rozdílech a nesmiřitelných protikladech kultur, ras a národů. Toleranci považují za známku vlašnosti ve víře, nevěrnosti autoritě a tradici. Ačkoliv stavějí na morálce a hlásají etické kodexy, zdůrazňují hlavně samoučelnou poslušnost. Zdůrazňováním božství nadpřirozených bytostí zatajují člověku, že on sám je rovněž božského původu, že je rovněž dítětem Věčnosti bez ohledu na původ, stav, kulturu, rasu. Nacházejí v jinakosti nepřátelství, zatímco esoterně pojaté cesty odhalují přátele všude tam, kde je to jen trošku možné. Dokonce rovněž ve svém spolupoutníkovi - vnějším náboženství, poznávají odlesk vzpomínky na kdysi prožité, avšak nyní nesprávně či nejasně interpretované, čekající teprve na rozpomenutí nebo znovuobjevení.

Jarmila Plotěná